

Markedsmodel 3.0:

Baggrundsnotat om netvirksomhedernes bevillinger

Kontor/afdeling
LAN/FOR

Dato
20-05-2021

J nr.
2021 – 8153

/JVCH/PGH

1. Problem

Et spor under Markedsmodel 3.0 har været at beskrive og identificere anbefalinger til netvirksomhedernes rolle i den grønne omstilling. Dette spor har omhandlet rammestyringen af netvirksomhederne samt afgrænsning af deres opgaver i den grønne omstilling.

I den forbindelse blev det vurderet, hvorvidt netvirksomhederne også i fremtiden bør drives gennem bevillinger, da dette i dag anvendes som et redskab til at regulere rettigheder og pligter for bevillingshavere. Samtidig giver bevillinger myndighederne et instrument til offentligretlig regulering af opgaven med at varetage drift, vedligeholdelse og udbygning af eldistribution som kritisk infrastruktur. En opgave der i dag varetages af forskellige aktører i Danmark, herunder p.t. navnlig forbrugerejede og kommunalt ejede selskaber.

2. Baggrund

Det er en myndighedsopgave at udstede en tilladelse eller bevilling. En bevilling er en begunstigende forvaltningsakt, som giver en virksomhed (bevillingshavere) en ret og en forpligtelse til at udføre en aktivitet i overensstemmelse med de krav, der fremgår af lovgivningen og på de vilkår, som er fastsat i bevillingen. Pligten til at udføre en aktivitet i et bestemt tidsrum, og i nogle tilfælde i et bestemt geografisk område, ud fra fastsatte vilkår, er et særligt kendetegn ved bevillinger. Vilkårene skal altid have hjemmel i lovgivningen, og de kan ikke 'forhandles' mellem udbyderen af forsyningsaktiviteten og den myndighed, der udsteder bevillingen.

En bevilling kendetegnes endvidere ved, at den kan garantere udførelsen af en samfundsmæssig vigtig opgave, og at den giver bevillingshavere retten til at udføre den, men er samtidig underlagt den udstedende myndigheds kontrol. Bevillinger anvendes derfor på aktiviteter, hvor staten/samfundet har en særlig interesse i, at disse aktiviteter udføres, eller staten ønsker, at aktiviteterne udføres under nogle nærmere angivne forhold.

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Drift af distributionsnettet kræver ifølge elforsyningsloven en bevilling. Der er pt. 40 netvirksomheder, der har bevilling til at drive distributionsnet i Danmark. De nuværende bevillinger til netvirksomhederne udløber den 31. december 2025.

Kravet om, at eldistributionsvirksomheder skal have bevilling for at drive netvirksomhed, blev indført i elforsyningsloven med revisionen i 1999. Bevillingerne giver netvirksomhederne monopol på at drive elnet i et geografisk afgrænset område. Samtidig stilles der i lovgivningen en række krav til netvirksomhederne.

Særligt er det værd at fremhæve, at netvirksomhederne skal have den fornødne tekniske og finansielle kapacitet for at kunne få en bevilling. Med vedtagelsen i december 2020 af ændringen af elforsyningsloven, der implementerede elmarkedsdirektivet ((EU) 2019/944), blev kravene for at få bevilling udvidet, så der også stilles eksplicit krav om fornøden personel kapacitet. Ligeledes tydeliggjordes det med lovændringen, at der er tale om krav, der ikke alene skal opfyldes på tidspunktet for udstedelsen af bevillingen, men også løbende i hele bevillingsperioden.

Kravene om fornøden teknisk, finansiell og personel kapacitet er skønsbestemmelser, dvs. det er op til Energistyrelsen som tilsynsmyndighed at vurdere, om den enkelte virksomhed lever op til kravene. Energistyrelsen fører tilsyn med bevillingshavernes fortsatte og løbende efterlevelse af kravene.

Udover kravene om fornøden teknisk-, finansiell-, og personel kapacitet stiller elforsyningsloven også yderligere krav, som bevillingshaveren skal opfylde, fx. krav om selskabsmæssig adskillelse, krav om forbrugerrepræsentation i netvirksomhedens bestyrelse, samt at netvirksomheden ejer nettet.

Efter elforsyningslovens § 53 er en bevilling til at drive net undtaget fra retsforfølgelse, og må ikke overdrages uden ministerens godkendelse.

3. Løsning

I arbejdet med Markedsmodel 3.0 er det blevet vurderet, at det er i samfundets interesse, at varetagelsen af den nødvendige infrastruktur for elektrificeringen fortsat sikrer borgerne en høj grad af sikkerhed for deres elforsyning. Det kan tale for, at driften af kollektive elforsyningsnet fortsat bør drives gennem bevillinger, da dette er et velegnet instrument til at sikre, at opgaven udføres af virksomheder, der opfylder en række krav, som giver staten sikkerhed for, at de kan udføre opgaven med en stabil og omkostningseffektiv elforsyning til gavn for samfundet.

.

Fordelene ved at anvende bevillinger til eldistributionsnet er, at en bevilling dels giver en eneret til distribution af elektricitet i et nærmere defineret geografisk område, og det dermed sikrer en samfundsøkonomisk optimal udbygning af elnet, dels forpligter bevillingen netvirksomheden på en række områder, herunder at tilslutte alle elforbrugere og-producenter i området til virksomhedens net, hvilket giver alle elforbrugere og elproducenter en adgang til det sammenhængende elnet.

Fordi der er tale om monopolvirksomhed, er netvirksomhederne underlagt regulering, der skal sikre alle brugere adgang til nettene på ikkediskriminerende vilkår. Denne "dobbeltthed" i bevillingerne, dvs. hvor driften af elnettet på den ene side overlades til private aktører, mens der på den anden side er en offentlig regulering af adgangen til infrastrukturen, gør bevillinger til et velegnet redskab til brug for reguleringen af, hvad der vurderes at være en samfundsmæssig kritisk ydelse.

Bevillingshaverne er herudover, som led i varetagelsen af den overordnede opgave, forpligtet til at sikre fornøden kapacitet i nettene, så det kan sikres, at alle slutkunder har det ønskede niveau af leveringssikkerhed.

Elforsyningslovens § 47 foreskriver desuden, at der kun må udføres den bevillingspligtige aktivitet i den virksomhed, der har bevillingen til elnetvirksomhed, dvs. at et elnetvirksomhed ikke må sælge elektricitet, men lægge denne aktivitet i en separat juridisk enhed.

4. Konklusion

På baggrund af, at der er tale om naturlige monopoler og et samfundsmæssigt hensyn blev det i arbejdet med Markedsmodel 3.0 vurderet, at netvirksomheder fortsat med fordel kan drives gennem bevillinger.

Adgangen til en stabil elforsyning bliver kun vigtigere i takt med overgangen til et stadigt mere elektrificeret samfund. Af hensyn hertil vurderes der at være et grundlæggende hensyn til at sikre kontrollen med kritisk infrastruktur, hvilket bevillinger som redskab kan være til at understøtte.

I forlængelse af Folketingets tillægsbetænkning af 16. december 2020 til L 67 (lovforslag om ændring af elforsyningsloven mhp. implementering af elmarkedsdirektivet) har Energistyrelsen igangsat et analysearbejde af, hvorvidt aktører i fremtiden skal have mulighed for at koble produktion og forbrug direkte med eller uden kobling til det kollektive elnet. Såfremt der åbnes op herfor, kan det påvirke, hvorvidt en netbevilling fortsat skal give en geografisk eneret til at drive kollektivt net.

Analysen færdiggøres i andet halvår 2021, og der foreligger derfor på nuværende tidspunkt ikke konklusioner, herunder om analysen kan få betydning for netbevillinger i fremtiden.